



Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Skatta-, eigna- og fjármálaumsýsla
fir@fir.is
Mál nr. S-192/2024

4. október 2024

Umsögn um áform um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld o.fl. (nýsköpun, virðisaukaskattur o.fl.)

Í Samráðsgátt stjórnvalda birtust 25. september sl. drög að áformum um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld o.fl. (nýsköpun, virðisaukaskattur o.fl.). Þar er áformað að leggja fram frumvarp þar sem lagðar verða til breytingar á ýmsum lögum m.a. á sviði skatta, lífeyris og váttrygginga auk annarra laga. Gert er ráð fyrir breytingum á ákvæðum um fjölmarga skatta, m.a. gistináttaskatt. Samtök ferðapjónustunnar og Samtök atvinnulífsins (samtökin) vilja koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri.

Hvað er gistináttaskattur?

Gistináttaskattur er sértækur skattur lagður á gistaðli. Samkvæmt lögum um gistináttaskatt er hann lagður á hverja selda gistaðaeiningu. Fjárhæð hans fer eftir því hvers eðlis gistingin er, sjá nánar í 2. gr. laganna. Þegar skatturinn var lagður á upphaflega var „...[markmið hans] að afla tekna til að stuðla að uppbyggingu, viðhaldi og verndun fjölsótttra ferðamannastaða, friðlýstra svæða og þjóðgarða. Jafnframt að afla tekna til þess að tryggja öryggi ferðamanna og vernda náttúru landsins.“

Boðaðar breytingar á gistináttaskatti

Í áformaskjalinu kemur fram að helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum sé m.a.:

Breytingar á lögum um gistináttaskatt, nr. 87/2011. Til skoðunar er að gera breytingar á gjaldtöku ferðamanna í samræmi við nýsamþykka ferðamálastefnu.

Í fjárlögum er lítil umfjöllun um fyrirhugaðar breytingar en þar kemur fram að ólögfestar breytingar á gjaldtöku á ferðapjónustu eru 1,9 ma.kr. fyrir ríkissjóð á næsta ári. Ekki er um frekari umfjöllun að ræða. Það er því hægt að draga þá ályktun að til standi að hækka skattinn um 1,9 ma.kr.

Í fjármálaáætlun stjórnvalda sem birt var sl. vor kom eftirfarandi fram: „...til skoðunar að setja á fót gjaldtöku sem stuðlar að sjálfbærni ferðamannastaða þannig að fjöldi þeirra verði í samræmi við þolmörk náttúruauðlinda, innviða og samfélagsins í heild. Samhliða þeirri vinnu er gert ráð fyrir endurskoðun á gistináttagjaldi“.

Því er tilefni til að áréttta að gistináttaskattur hefur afar lítið með sjálfbærni ferðamannastaða að gera enda hefur hann ekki áhrif á það hvernig ferðamenn sem komnir eru til landsins á hverjum tíma ferðast um einstaka ferðamannastaði heldur er hann eingöngu tekjuöflun fyrir ríkissjóð.

Tillaga til þingsályktunar um ferðamálastefnu og aðgerðaáætlun til ársins 2030

Menningar- og viðskiptaráðherra lagði fram fyrrgreinda stefnu og aðgerðaráætlun fyrir Alþingi 15. apríl sl. en sú aðgerðaáætlun var unnin í samráði við atvinnugreinina sjálfa og aðra haghafa. Niðurstaða þeirrar vinnu var að leggja til afnám gistináttaskatts, til þess að jafna samkeppnisstöðu innlendra fyrirtækja í ferðapjónustu og efla samkeppnishæfni og verðmætasköpun.

Í greinargerðinni sem fylgdi með var m.a. tekið fram:

„Bent hefur verið á að þörf sé á að endurmeta hvernig gistináttaskattur náí upphaflegum markmiðum sínum um uppbyggingu og verndun náttúru lands og þjóðar. Almennt skerðir gistináttaskattur samkeppnisstöðu íslenskra fyrirtækja í ferðaþjónustu og eykur óhagræði á milli ólíkra tegunda gististaða.

Dæmi um verkþætti aðgerðar:

Ákvæði laga um gistináttaskatt, nr. 87/2011, verða tekin til endurskoðunar með það að markmiði að afnema gistináttaskatt, samhliða endurskoðun á gjaldtöku af ferðaþjónustu, þannig að samkeppnisstaða ólíkra tegunda gististaða hér á landi verði jöfnuð.“

Í meðferð þingsins var orðalaginu þó breytt með eftirfarandi hætti:

„Ákvæði laga um gistináttaskatt verði tekin til endurskoðunar með það til hliðsjónar að samkeppnisstaða ólíkra tegunda gististaða hér á landi verði jöfnuð. Kostir þess að afnema gistináttaskattinn verði kannaðir í samhengi við endurskoðun á gjaldtöku af ferðaþjónustu. Samhliða verði hlutdeild sveitarfélaga í gjaldtöku af ferðaþjónustu tekin til skoðunar.“

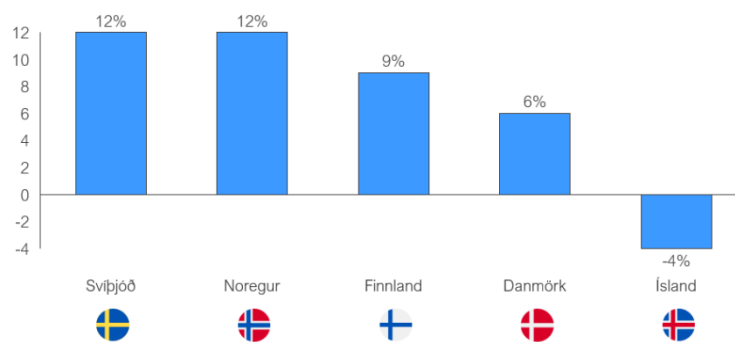
Gistinóttum fækkar

Samtökin vilja benda ráðuneytinu á tölulegar upplýsingar frá Hagstofu Íslands og Eurostat um gistinætur á öllum tegundum gististöðum fyrstu átta mánuði ársins. Þegar litið er til fyrri árhelmingis hefur gistinóttum á öllum tegundum gististöðum meðal erlendra ferðamanna fækkað um 4% á milli ára skv. Eurostat, en þegar hótél eru skoðuð sérstaklega hefur sú tala lækkað um 6% á milli ára skv. Hagstofunni. Það er sérstakt áhyggjuefni að erlendum gistinóttum á hótélum fækkaði mun meira á Austurlandi á þeim tíma eða um 24% á milli ára sem þýðir að ferðamenn ferðast ekki jafn víða um land og áður. Þessi þróun gengur þvert á markmið stjórnvalda um að erlendir ferðamenn hafi lengri viðveru, ferðist víðar um landið og styðji þannig við byggðir utan höfuðborgarsvæðisins.

Það eru blikur á lofti hjá hótélum og öðrum gististöðum hér á landi. Á meðan rekstrarumhverfi versnar á Íslandi fer staðan batnandi í okkar helstu samkeppnislöndum, hinum Norðurlöndum. Þar hefur erlendum gistinóttum á öllum tegundum skráðra gististaða fjölgað milli ára á fyrri helmingi ársins um 6-12% á meðan þeim hefur fækkað um 4% hér á landi skv. gögnum Eurostat.

Þróun erlendra gistinátta á öllum tegundum skráðra gististaða

Hlutfallsleg breyting milli ára (%) 2024 1H



Heimild: Eurostat

Stjórnvöld verða að huga í meiri mæli en áður að alþjóðlegri samkeppni íslenskra ferðaþjónustufyrirtækja. Gistináttaskattur er ekki innheimtur á hinum Norðurlöndum. Álagning slíks skatts skerðir nú þegar samkeppnishæfni landsins gagnvart þeim og myndi hækka hans skerða hana enn frekar.

Afnema á gistináttaskattinn

Samtökin fagna því að endurskoða skuli gistináttaskattinn enda skerðir hann samkeppnishæfni atvinnugreinarinnar. Þau telja þó réttast að afnema skattinn í stað þess að hækka hann líkt og kom skýrt fram í aðgerðaáætlun greinarinnar og annarra haghafa fyrr á þessu ári. Samtökin ítreka því það sem þar kom fram:

Að gistináttaskatturinn verða tekin til endurskoðunar með það að markmiði að afnema gistináttaskatt, samhliða endurskoðun á gjaldtöku af ferðaþjónustu, þannig að samkeppnisstaða ólíkra tegunda gististaða hér á landi verði jöfnuð.

Önnur atriði

Samtökin fagna því að fyrirhugað sé að heimila lífeyrissjóðum til frambúðar að eiga stærri hlut en 20% í sjóðum um sameiginlega fjárfestingu sem eingöngu fjárfesta í litlum og meðalstórum fyrirtækjum skv. 1. og 2. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki og styðja að heimildin verði að lögum.

Virðingarfyllst,



f.h. Samtaka atvinnulífsins



f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar